

D E S C R I P T I O
T R I D E N T I N I
P R I N C I P A T V S.

Termini.

Flumina.

Metropolis
Tridentinum.

Rincipatus Tridentinus ab Oriente Vi-centino agro, à meridie Veronensi Ducatu, à septentrione parte Germaniæ, ab Occidente Bresciano agro clauditur. Italiæ à septentrionalioribus janua dicitur. Nomen habet à *Tridento* urbe, sic dicta à *tridens*, vernacule *Trento*. Hinc Tridentini Plinio. Dicitur quidam volunt à tridente Neptuni, cui quondam urbs sacra: vel à tribus torrentibus, *Fersina*, *Saeto* & *Persio* ad urbem hanc in Athesin confluentibus: vel denique à tribus Alpium cacuminibus, quæ altissima *trium dentium* instar urbi imminent. Inter editos situm est montes, in extrema Italiæ ora Germaniam versus. Athesi ab occidente, torrentibusque, quos dixi, qua oriens, circumflua. Vrbs est parva quidem, sed nobilis & opulenta, muris vallata lapideis: in ea vias latas & lapidibus stratas, domos item magnificas cernas, ut novam, non veterem præ se ferat civitatem. Templâ satis pulchra conspicias, arcemque egregiam splendidamque, & quam imperatores & reges digne inhabitent, à Bernardo Clesio Tridentino præside auctam & illustratam. Inluit placide in urbem per muros ab oriente aquæ rivus, super quo ædificia fericea & molæ frumentariæ permultæ sunt, unde rivuli complures per mediam urbem deducuntur in usus publicos. Super Athesin, ad portam, quæ dicitur S. Laurentii, pontem habet magnificum, sed ligneum, centum & quadraginta passuum longitudinis. Montes circum circa habet nivibus perpetuis obsitos, scopulosos, inaccessos, præcipientes, & ita præaltos, ut cacumina cælo ipsi vicina dicas. Fauces habet duas, quarum altera vergit ad septentrionem, altera vero ducit Veronam: planitiem admodum parvam, sed arboribus & vinetis amœnam, quam Athesin circuit & lambit undequaque. Promiscua habitantibus lingua, Teutonica scilicet & Italica. Tridentum Germanorum sentina, Italicorum vero refugium est, si quid illis adversi ingruat. Frumenti parum, vini plurimum habet, quod persuave est, album, & subrubeum. Per ætatem cælo fruuntur temperato, at diebus canicularibus ferventissimo. Brumali vero tempore inter nivium & glaciæ horrores vix habitabilis est regio, propter frigus intensum. Boves & vaccas pro mu-

Italia.

lis, asellis, & equis onerariis habent, viæque montium acclives ita aptatæ, ut cum plaustris celerrime conscendi possint. Gens ipsa erga hospites officiosa est & perhumana, iras quacunque de causa facillime remittens. Præter jus commune habent Tridentini leges municipales, quas eisdem Episcopus, tanquam loci princeps, ratas facit. Portas habet quatuor, S. Martini, S. Laurentii, S. Crucis, & Aquilanam. Xenodochia quatuor, Parochias item quatuor, S. Vigili, S. Petri, S. Mariæ Majoris, & S. Mariæ Magdalenæ. Monasteria in ipsa urbe duo, S. Augustini ad S. Marcum, virorum, & ad S. Trinitatem mulierum. In suburbio quinque, Cruciferorum, S. Dominici, ad S. Laurentium, S. Francisci, & alterum Observantium ad S. Bernardinum, necnon S. Claræ ad S. Michaëlem. Fundavit ibi ecclesiam S. Hermagoras, qui primum Episcopum instituit Iovinum, à quo longa serie plures numerantur: inter hos tamen præcipue celebratur memoria S. Vigili, doctrina, martyrio, & miraculis clari, cui dicatum est templum Cathedralè, & anniversarium festum vi Calend. Jul. institutum. Et quanquam Ecclesiæ hujus opes magna ex parte temporum injuria sint diminutæ, manet tamen adhuc illi dominium civitatis, & præfectura subjecti territorii, oppidorum Ripæ, Trameni, Pertini, & Levigi, vallium item Nauni, seu Ananiæ, Solis, Lagorinæ, Judicariarum, Flemarum & Randenæ, in quibus vallibus permultæ sunt parochiæ populosæ, arces & nobilium sedes. Ecclesiæ hujus beneficiarii, seu vasalli, quos vocant, etiamnum sunt Comes Tyrolis, dux Mantuæ, comites Archi, comites Lodroni, comites de Lichtenstein, barones Mandrutii, &c.

Franciscus Scottus in Itinerario suo, in arce varia conclavia esse dicit, ex quibus in *Superiori parte*, primum tabulam continet, in qua expressa genealogia Cæsaris Maximiliani & insignia antiquorum, ex solido unicoque marmore supra caminum. *ii* rotundum est, cum tabulatis & insigni fornice. *iii* cum pavimento marmoreo, cui adjunctum musæum, in quo depictæ sacræ historiæ. *iv* cum tabulatis & in eo imagines Ferdinandi regis & uxoris, & regionum liberorum, Episcopi Tridentini, & Pauli Morionis. *v* habet pavementum fictile. *vi* tabulatum, in quo fornax & speculum insignia. *vii* ceteris amplius variis decorum picturis. In eodem Mirandula arx ex ligno facta, magno artificio. *viii*, in quo picturæ venantium & saltantium.

V u

In

Quæ in arce Tridentina spectari solebant.